

Biblioteka „Guliwera”, czyli o społecznym oddziaływaniu czasopisma o książce dla dziecka

„Guliwer’s” Library or about the social impact of a magazine about the book for a child

Katarzyna Świercz

UNIWERSYTET JANA KOCHANOWSKIEGO W KIELCACH

Słowa klucze

„Guliwer”, czasopismo, literatura dla dzieci i młodzieży

Keyworlds

„Guliwer”, the magazine, literature for children and youngpeople

Abstrakt

Powstałe w 1991 roku czasopismo „Guliwer” adresowane jest głównie do osób i instytucji związanych z książką dla dzieci i młodzieży (bibliotekarze, nauczyciele, środowiska akademickie). Celem czasopisma jest upowszechnianie wiedzy o literaturze dla dzieci i młodzieży oraz o jej twórcach, informacja o rynku książki dziecięcej i nowoczesnych formach promocji książki. W kwartalniku podejmowane są tematy związane z literaturą najnowszą (krytyka, omówienia nowości wydawniczych, wywiady z pisarzami i ilustratorami), miejscem książki dla dziecka w kulturze oraz refleksje nad najbardziej wartościowymi dziełami dla młodszych odbiorców.

Abstract

The magazine entitled “Guliwer”, founded in 1991, is addressed mainly to individuals and institutions dealing with the book for children and young people (librarians, teachers, academics). The aim of the journal is to disseminate knowledge about literature for children and young people and its creators, information about the market of children’s books and modern ways of book promotion. In the quarterly there are topics related to the latest literature (criticism, discussions about new publications, interviews with writers and illustrators), the place of books for children in the culture and reflections on the most valuable works for young audience.

Biblioteka „Guliwera”, czyli o społecznym oddziaływaniu czasopisma o książce dla dziecka

„Guliwer. Czasopismo o książce dla dziecka” to kwartalnik w całości poświęcony literaturze dla dzieci i młodzieży. Publikacja adresowana jest głównie do osób i instytucji zawodowo zajmujących się książką dziecięcą, to jest do nauczycieli, bibliotekarzy, naukowców. „Guliwer” może być też pożyteczną lekturą dla rodziców, którym nie jest obojętne po jaką literaturę sięgają ich dzieci.

Celem czasopisma jest upowszechnianie wiedzy o literaturze dla dzieci i młodzieży oraz o jej twórcach, informacja o rynku książki dziecięcej, a także o nowoczesnych formach promocji książki. W kwartalniku podejmowane są tematy związane z literaturą najnowszą, omówienia nowości wydawniczych, wywiady z pisarzami i ilustratorami. W czasopiśmie znajdziemy także rozważania na temat miejsca książki dla dziecka w kulturze oraz refleksje nad najbardziej wartościowymi dziełami dla młodszych odbiorców¹.

Skąd przybywa „Guliwer”? – czyli kilka słów o historii czasopisma

Idea stworzenia fachowego czasopisma poświęconego literaturze dla dzieci i młodzieży ma w Polsce długą historię. Pierwsze głosy postulujące utworzenie periodyku dotyczącego upowszechniania książki dziecięcej pojawiły się już po wojnie. Pomysł powrócił w latach pięćdziesiątych, co jednak nie spotkało się z uznaniem ówczesnych władz. We wstępie do pierwszego numeru „Guliwera” czytamy:

W powołanie pisma do życia angażowało się wiele autorytetów [...]. Pisano wiele aplikacji i uzasadnień, kompletowano argumenty a nawet i materiały do pierwszych numerów, nigdy jednak jakoś nie udało się przeskoczyć poprzeczki, która nosiła nazwę błogosławieństwo władz².

Realizacja idei czasopisma nastąpiła dopiero w roku 1991 z inicjatywy warszawskiego środowiska uniwersyteckiego. Pierwszy numer „Guliwera” ukazał się we wrześniu. Reaktorem naczelnym czasopisma została założycielka i pomysłodawczyni periodyku – profesor Joanna Papużyńska.

¹ G. Leszczyński, „Guliwer”, [w:] *Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej*, pod red. B. Tylickiej, G. Leszczyńskiego, Wrocław 2003, s. 142.

² Redakcja, *Z przygód „Guliwera”*, „Guliwer” 1991, nr 1, s. 3.

Pierwszym wydawcą była powstała w 1990 roku fundacja „Książka dla Dziecka”. Fundację współtworzyli pracownicy wydawnictwa „Nasza Księgarnia”, zatrwożeni załamaniem się rynku drukarsko – księgarskiego i zagrożeniem czytelnictwa dzieci i młodzieży. Fundacja opierała się na pracy społecznej, zajmowała się wszelką działalnością mającą na celu propagowanie oraz popularyzację książek dla dzieci i młodzieży, a w szczególności literatury ambitnej, niemogącej konkurować z masową produkcją. Hasło propagowane przez fundację brzmiało: „Młode pokolenie Polaków musi mieć dostęp do wartościowych, tanich książek”³.

Fundusz na uruchomienie pisma utworzono dzięki dobrowolnym wpłatom otrzymywanym od bibliotekarzy, nauczycieli, pisarzy, ilustratorów i krytyków. Współpraca czasopisma z fundacją „Książka dla dziecka” trwała nieprzerwanie przez 9 lat, do roku 2000, kiedy to obowiązki wydawnicze przejęło wydawnictwo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich. „Guliwer” wtedy z dwumiesięcznika stał się kwartalnikiem w rozszerzonej formie. W pierwszych latach działalności liczba stron pisma oscylowała pomiędzy 60 a 70. Kwartalnik z kolei liczy sobie stron około 90. Z kolei liczba stron numerów specjalnych sięga nawet 170.

Warszawski okres „Guliwera” zakończył się w roku 2003 kiedy to rolę redaktora naczelnego przejął Dyrektor Biblioteki Śląskiej – profesor Jan Malicki. Redakcja czasopisma została przeniesiona do Katowic, a obowiązki wydawnicze powierzono Wydawnictwu naukowemu „Śląsk”.

Siedziba redakcji do dziś mieści się przy Bibliotece Śląskiej przy Palcu Rady Europy 1 w Katowicach. Obecnie czasopismo jest dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dlaczego „Guliwer”?⁴

Pytanie o nazwę nowego czasopisma o książce dla dziecka zadała po raz pierwszy w roku 1992 na łamach „Polonistyki” Alicja Baluch. W recenzji nowego na rynku magazynu zatytułowanej właśnie *Dlaczego „Guliwer”?* autorka zauważa: „On nigdy nie pasował do świata, w którym mu przyszło żyć, raz był za duży, a raz za mały”⁵.

Nawiązanie powieści *Podróże Guliwera w różne kraje dalekie* Jonathana Swifta jest tutaj oczywiste. Wydana w roku 1726 książka wpisała się na stałe do klasyki literatury angielskiej. Autor w sposób metaforyczny opisuje panu-

³ M. Czernik, *Czy potrzebna?*, „Guliwer” 1991, nr 1, s. 5.

⁴ A. Baluch, *Dlaczego „Guliwer”?*, „Polonistyka” 1992, nr 3, s. 170-171.

⁵ Ibidem, s. 170.

jące w XVIII wieku stosunki społeczne, porusza problemy polityczne i obnaża mankamenty ludzkiej natury.

Podróże Guliwera to także jedna z najczęściej wymienianych przeróbek powieści dla dorosłego czytelnika, która obok *Przypadków Robinsona Cruzoego* Daniela Defoe, uzyskała stałe prawo obywatelstwa wśród lektur młodego czytelnika. Wersja skrócona i przerobiona eksponowała wątek niesamowitych przygód oraz podróży do nowych nieznanych krain, tracąc jednocześnie swój pierwotny, metaforyczny sens.

Przygodowy wariant przygód Guliwera jest także inspiracją dla filmowców i animatorów, którzy chętnie czerpią ze światów wymyślonych przez Swifta. Przykładami mogą być produkcje takie jak: radziecki film animowany z 1935 roku, pt. *Nowy Guliwer*, w którym rosyjski reżyser połączył pomysły Swifta z komunistyczną ideologią, oraz zrealizowany w technice 3D amerykański film z 2010 przedstawiający *Podróże Guliwera* w wersji uwspółcześnionej.

Dziś – jak pisała w jubileuszowym numerze „Guliwera” Dorota Terakowska – mamy już trzech Guliwerów”: pierwowzór – zrodzony z gorzkich przemyśleń złośliwego Anglika, fałszywkę – ocenzurowaną i gęsto polukrowaną na użytek dzieci, i wreszcie mamy „Guliwera”, warszawskiego[...].⁶

Pomysłodawcą nazwy dla czasopisma o książce dla dziecka był Bogusław Żurkowski. Tytuł ten sugeruje czytelnikowi charakter czasopisma, które ma być przewodnikiem po magicznych łąkach literatury dla dzieci i młodzieży. Trzeci Guliwer podróżuje po wyspach literatury czwartej i pokazuje swojemu czytelnikowi jej różne oblicza, skłania do refleksji i dyskusji. Przyjęcie imienia słynnego książkowego podróżnika Redakcja wyjaśnia już w przedmowie do pierwszego numeru czasopisma:

Wędrując przez burzliwy ocean naszego życia literackiego, wydawniczego i czytelniczego „Guliwer” pragnie, podobnie jak jego literacki poprzednik, dzielić się z czytelnikami swymi zdziwieniami, obserwacjami i wnioskami, przedstawiać materiały do diagnozy, decyzji, osądu⁷.

Jak wygląda „Guliwer”?

Od początku istnienia czasopismo wydawane jest w formacie A5 oraz oprawie zeszytowej. Szata graficzna jest czarno- biała. Nieliczne ilustracje przedstawiają najczęściej okładki recenzowanych książek, niewielkie foto-

⁶ D. Terakowska, *Guliwer, czyli podróż do krainy prawdy lub kłamstwa*, „Guliwer” 1996, nr 5, s. 23.

⁷ Redakcja, op. cit., s. 4.

grafie z wizerunkami pisarzy lub osób tematycznie związanych z artykułami. Często redakcja wykorzystuje także rysunki dzieci. Wszystkie zamieszczone w czasopiśmie ilustracje są niewielkich rozmiarów, nie stanowią centralnego elementu strony. Taki układ graficzny czasopisma, sugeruje przywiązanie autorów do merytorycznej strony artykułów. Tekst na stronie podzielony jest na dwie kolumny, (wyjątkiem jest wstęp od redakcji, który w każdym numerze pisany jest bez podziału na kolumny). Zdarzają się również numery „Guliwera”, z tak zwanymi „wklejkami”, czyli kolorowymi stronami z ilustracjami w postaci zdjęć.

Okładkę pierwszego numeru czasopisma zaprojektował Witold Minkowski, wykorzystując rysunek Edwarda Lutczyna. Ilustracja przedstawiająca chłopca, który zamiast parolotni wznosi się na skrzydłach otwartej książki, umieszczona została na tle zielonego nieregularnego wzoru, przypominającego bazgroły ze szkolnych zeszytów. Kolorystyka tła zmieniała się w kolejnych numerach pisma, jednak rysunek w centralnej części okładki pozostaje ten sam.

W roku 1995 zmieniono szatę graficzną okładki „Guliwera”. Okładka tego samego autora, przedstawia dziewczynkę, która siedząc na wyłączonym telewizorze, czyta książkę. Białe tło ożywione zostało jedynie dużym kołem, które w zależności od numeru przybierało różne kolory, od czerwieni, aż po zielony żółty i granatowy.

Pierwsza diametralna metamorfoza okładki „Guliwera” nastąpiła w 2000 roku. Wraz ze zmianą wydawnictwa zmienił się również autor okładki, którym w latach 2000 – 2005 był Andrzej Budek. Od tego czasu „twarz” czasopisma nawiązywała do zmieniających się pór roku nie tylko kolorystyką tła, ale również ilustracjami nawiązującymi do motywu książki i czytania. Jednak pochłonięte lekturą nie są już dzieci, lecz bałwanek, strach na wróble, bociany czy stóg siana. Co ciekawe, postaci te czytają poprzednie numery „Guliwera”.

Kolejna zamiana w stylistyce nastąpiła w roku 2005. Na okładce zaprojektowanej przez Marka J. Piwko, znalazł się obrazek przedstawiający tęczę, namalowany przez pięcioletnią Paulinę Zych. Od tego czasu, na każdym numerze „Guliwera” znajduje się ilustracja autorstwa ucznia jednej z katowickich szkół podstawowych. Kolorystyka tła nadal zmienia się w zależności od kwartału i nawiązuje do zmieniających się pór roku.

Kto tworzy „Guliwera”?

Od początku istnienia czasopisma z zespołem redakcyjnym związane były nazwiska badaczy i twórców literatury dla dzieci i młodzieży. Pierwszym redaktorem naczelnym był profesor Joanna Papuzińska – poetka, prozaik,

krytyk literacki, autorka słuchowisk radiowych, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego. Debiutowała w 1964. Wydała liczne zbiory poezji dla dzieci między innymi *Wierszyki domowe*, jest także autorką opowiadań dla najmłodszych pod tytułem *Nasza mama czarodziejka*, wierszowanych opowieści: *Ściana zaczarowana*, *Agnieszka opowiada bajkę* oraz cyklu książek o diabełku Rokisiu.

Twórczość Joanny Papuzińskiej charakteryzuje się umiejętnym połączeniem elementów tradycyjnej baśni z realiami współczesnego życia oraz wartką akcją i humorem, które towarzyszą czytelnikowi w trakcie lektury. Papuzińska jest autorką nie tylko książek dla dzieci, ale również wielu rozpraw dotyczących literatury dziecięcej oraz prac teoretycznych z zakresu czytelnictwa i bibliotekoznawstwa.

Joanna Papuzińska była nie tylko redaktorem naczelnym, ale także pomysłodawczynią, założycielką i przez wiele lat „dobrym duchem” czasopisma. Współpracownicy określają ją jako „anielską postać⁸”, ale również „naczelną wiedźmę⁹” spotkań redaktorskich „Guliwera”, które odbywały się w prywatnym mieszkaniu Papuzińskich przy ulicy Lwowskiej w Warszawie.

O zebraniach redakcji czasopisma o książce dla dziecka Anna Horodecka napisała:

Pamiętam swoje oszołomienie po pierwszym zebraniu. Żadnej dyscypliny, totalne rozgadanie, niefrasobliwy rozgardiasz. Ale z czasem oswoiłam się z tą swobodną atmosferą. I miło pomyśleć, że u końca ogromnego stołu na Lwowskiej ktoś jednak czuwa...¹⁰

Z kolei Kazimierz Szymeczko spotkania zespołu redakcyjnego „Guliwera” opisuje w sposób żartobliwy porównując je do sabatu czarownic:

Uczestnicy sabatu wchodzili głównie drzwiami, ale okno było cały czas otwarte na wypadek, gdyby ktoś przybył na miotle. Po kwadransie izba była pełna. Przewodnicząca zlotu zasiadła na wiklinowym tronie i otaksowała wzrokiem stół. Leżały na nim książki czarnoksięskie, teksty z teczkami kabalistycznymi i papiery pokryte niezliczoną ilością znaków imitujące jeno niewinne maszynopisy. Wszystko to nazywano dla niepoznaki materiałami redakcyjnymi, recenzjami bądź po prostu tekstami.[...] Naczelna Wiedźma, atramentem czarnym jak dusza Madeja, zamasyście kreśliła na pergaminie onym znaki kabalistyczne, astrologiczne i dopisywała cyfry, strzałki, kropki, krzyżyki, haczyki i linie bynajmniej nie proste[...]. Oficjalnie nazywano ów tajny dokument spisem treści bądź grafikiem kolejnego numeru „Guliwera”¹¹.

⁸ A. Horodecka, *Spotkanie*, [w:] *My o sobie i inni o nas*, „Guliwer” 1996, nr 5, s. 28.

⁹ K. Szymeczko, *Sabat na Lwowskiej*, „Guliwer” 1996, nr 5, s. 3.

¹⁰ A. Horodecka, op. cit., s. 28.

¹¹ K. Szymeczko, op. cit., s. 3-4.

Atmosfera półprywatnych spotkań redakcyjnych miała wpływ na kształt czasopisma, które od początku swojego istnienia otwarte było na interakcje z czytelnikami.

Zespół redakcyjny „Guliwera”, w warszawskim okresie funkcjonowania czasopisma, współtworzyli znani badacze literatury dla dzieci i młodzieży tacy jak: Irena Bolek, Anna Horodecka, Grzegorz Leszczyński, Maria Kulik, Grażyna Lewandowicz, Danuta Świerczyńska-Jelonek, Barbara Tylicka, Agnieszka Tyszka, Maria Mariańska-Czernik. Anna Maria Krajewska, Ewa Gruda oraz Zofia Beszczyńska¹².

Rok 2003 był w historii „Guliwera” przełomowy, zmieniła się nie tylko siedziba redakcji, przeniesiona z Warszawy do Katowic, ale nastąpiły także zmiany w zespoleredakcyjnym. Funkcję redaktora naczelnego objął Jan Malicki – polski historyk literatury, bibliotekarz, profesor nauk humanistycznych, który od 1991 jest dyrektorem Biblioteki Śląskiej w Katowicach. Jego zastępcą została Aleksandra Pethe, która funkcję tę pełniła w latach 2003–2004, zastąpiona w 2004 roku przez Magdalenę Skórę. Sekretarzem redakcji jest Aneta Satława. Z kolei funkcję redaktora pełniły w 2003 roku – Maria Marjańska-Czernik oraz Ewa Paździora-Palus w latach 2004–2008.

Nad zawartością poszczególnych numerów „Guliwera” czuwa obecnie rada naukowa, której przewodniczy Joanna Papuzińska, a współtworzą ją: Alicja Baluch, Liliana Bardijewska, Krystyna Heska-Kwaśniewicz, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Irena Socha oraz Magdalena Ślusarska¹³.

Co zawiera „Guliwer”? – czyli o strukturze czasopisma

Czasopismo o książce dla dziecka podzielone jest na działy tematyczne. Od początku istnienia „Guliwera” funkcjonuje kilka działów głównych, które pojawiły się na przestrzeni lat w niemalże wszystkich numerach czasopisma, oraz działy pojawiające się okresowo.

Przez 25 lat działalności czasopisma, każdy numer rozpoczyna felieton *Z przygód Guliwera* lub *Podróże Guliwera*. Jest to część czasopisma wprowadzająca czytelnika w tematykę poszczególnych artykułów, zapraszająca do dalszej lektury, poruszająca kwestie związane z problematyką danego numeru. Obecnie autorem wstępnych felietonów jest redaktor naczelny Jan Malicki.

Kolejnym działem na stale goszczącym w strukturze czasopisma jest część zatytułowana *Wpisane w kulturę*. To zbiór artykułów teoretycznych

¹² J. Sładek, M. Tomecka, *Guliwer 1991–2002. Bibliografia zawartości*, Katowice 2004, s. 3.

¹³ J. Sładek, M. Tomecka, *Guliwer 2003–2010. Bibliografia zawartości*, Katowice 2012, s. 5.

i historycznoliterackich omawiający klasykę literatury dla dzieci i młodzieży oraz prezentujący inicjatywy wspierające książkę dziecięcą.

Radość czytania – to nazwa kolejnego stałego działu w „Guliwerze”, w którym omawiane i recenzowane są książki najbardziej wartościowe, wpisujące się w rząd lektur kanonicznych. Dział zwierata także artykuły poświęcone poszczególnym pisarzom.

Działem, który na przestrzeni lat znacznie poszerzył swoją objętość jest *Na ladach księgarskich*. W tej części czasopisma znajdziemy prezentacje nowości wydawniczych oraz recenzje ciekawych książek dziecięcych, znajdujących się w aktualnej ofercie księgarskiej.

Recenzje – jak komentuje ten dział czasopisma Małgorzata Wójcik-Dudek – przestały być już jedynie panegirykami polecającymi książki, stały się także rzeczowym ostrzeżeniem przed książką złą i nieciekawie wydaną, kształującym estetyczne gusta czytelników¹⁴.

W roku 2000 wydzielono dział o nazwie *Z literatury fachowej*, którego tematyka koncentruje się wokół recenzji książek fachowych z zakresu literatury dla dzieci i młodzieży.

Część czasopisma opatrzona wspólnym tytułem *Z różnych szuflad* to zbiór artykułów nie mieszczących się swoją tematyką w innych działach. Czytelnik znajdzie tutaj między innymi relacje z tragów książki, konferencji czy spotkań autorskich, wyniki badań nad poziomem czytelnictwa oraz wiele innych ciekawostek, np. listy Kornela Makuszyńskiego.

W dziale *Między dzieckiem a książką* redakcja zamieszcza teksty dotyczące różnych form aktywizacji czytelniczej dzieci. Są to głównie materiały pomocnicze o charakterze poradnikowym oraz scenariusze imprez czytelniczych organizowanych w bibliotekach. Od roku 1996 w tym dziale znajdziemy także informacje dotyczące badań nad czytelnictwem i recepcją dzieł literackich. W latach 1991-1995 tematykę tę poruszał dział *W kręgu odbioru*.

Wspomnienia z zatopionego królestwa to bardzo osobista, wspomnieniowa część czasopisma, poświęcona wrażeniom czytelniczym z okresu dzieciństwa, przypominająca zapomniane książki dla dzieci i młodzieży.

Wywiady z pisarzami, wydawcami literatury dziecięcej, przedstawicielami instytucji zajmujących się promowaniem książki dziecięcej czytelnik odnajdzie w dziale *Autograf*. Nazwa tej części czasopisma często ulegała zmianom, toteż wywiady znajdziemy również w działach: *Dni chwały, dni klęski* (1991-1995), *Z wizytą u...* (po 1996), *Rozmowa Guliwera* (2005-2009). Wy-

¹⁴ M. Wójcik-Dudek, *Podróżując przez Morze Tekstów. „Guliwer” – czasopismo o książce dla dziecka*, [w:] *Literatura dla dzieci i młodzieży po roku 1980*, pod red. K. Heskowej-Kwaśniewicz, Katowice 2009, t. II, s. 104.

wiadów „Guliwerowi” udzielili między innymi: Wanda Chotomska, ks. Jan Twardowski, Irena Jurgielewiczowa, Edmund Niziurski, Andrzej Maleszka, Danuta Wawiłow, Anna Onichimowska, Dorota Terakowska i Marta Fox.

Podczas dwudziestopięcioletniej historii czasopisma pojawiło się również wiele działów, które nie zagościły na stałe w spisie treści „Guliwera”. Okresowo pojawiały się zatem części takie jak: *Pocztą Guliwera* – zawierająca korespondencję z czytelnikami; *Przekraczanie baśni* – teksty dotyczące teorii baśni; *Za płótnem i za morzem* (występujący również pod nazwą *Kronika*) – informacje o aktualnych imprezach promujących książkę dziecięcą w Polsce i za granicą, jubileuszach, wydarzeniach; *Nad czym pracują* – zapisy rozmów z autorami na temat ich działalności artystycznej, *Z warsztatów badawczych* – dział przybliżający zagadnienia związane z historią, krytyką i teorią literatury; *Nasze wrażenia* – wypowiedzi uczniów na temat przeczytanych książek i wiele innych.

Opublikowano także kilka numerów tematycznych „Guliwera” poświęconych na przykład: ekologii (1993, nr 5), literaturze przygodowej i podróżniczej (1995, nr 4), tematyce śląskiej (1996, nr 2), komiksowi (1996, nr 4), literaturze dla dzieci i młodzieży niemieckiego obszaru językowego (2000, nr 3), literaturze fińskiej (2002, nr 4) II wojnie światowej (2009 nr 2 i 3), psom (2006, nr 3), harcerstwu (2008, nr 3), smokom (2010, nr 1).

W bibliotece „Guliwera” znajdziemy także numery monograficzne, dotyczące twórczości między innymi: Wandy Chotomskiej (1999, nr 3), Małgorzaty Musierowicz (2002, nr 3), Doroty Terakowskiej (2004, nr 2), Joanny Papuzińskiej (2005, nr 3), Jana Brzechwy (2007, nr 2).

Co robi „Guliwer”?

Działalność społeczna „Guliwera” nie zamyka się jedynie na kartach czasopisma. Redakcja podejmuje liczne współprace z bibliotekami, fundacjami i instytucjami promującymi literaturę dla dzieci i młodzieży.

Jednym z pierwszych owoców działalności czasopisma było ustanowienie w roku 1994, wspólnie z fundacją „Książka dla dziecka”, Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej imienia Kornela Makuszyńskiego. Nagroda jest co roku przyznawana żyjącemu polskiemu autorowi za wyróżniającą się humorem i wiarą w prymat dobra, książkę literacką dla dzieci młodszych. Od 2004 roku rolę organizatora nagrody przejęła Miejska Biblioteka Publiczna im. Łukasza Górnickiego w Oświęcimiu, a redakcja „Guliwera” sprawuje nad tą inicjatywą patronat medialny¹⁵.

¹⁵ 24. Ogólnopolska Nagroda Literacka im. Kornela Makuszyńskiego, [w:] <http://mbp-oswiecim.pl/> (dostęp 06.12.2016 r.).

Na temat tego przedsięwzięcia Joanna Papuzińska stwierdza: „Nagrodę Literacką im. Kornela Makuszyńskiego ustanowiliśmy – pragnąc, by nazwiska najlepszych współczesnych, polskich autorów piszących dla dzieci znane były wszystkim i aby nie ginęły w zapomnieniu wśród stosów kolorowych «disnejek»”¹⁶.

Laureaci otrzymują statuetkę z brązu, wykonaną przez Andrzeja Reneta. Dotychczas nagrodą zostali wyróżnieni między innymi: Agnieszka Tyszka, Marta Tomaszewska, Beata Wróblewska, Anna Onichimowska, Tomasz Trojanowski.

Redakcja „Guliwera” przyznaje również dwie inne nagrody literackie, ustanowione po przeniesieniu czasopisma do Katowic. W listopadzie 2004 roku podczas I Katowickich Prezentacji Bibliotecznych po raz pierwszy wręczono „Guliwera w krainie Liliputów” – dla twórcy dojrzałego, wybitnego, o znaczącym dorobku artystycznym lub naukowym oraz „Guliwera w krainie Olbrzymów” – dla osób, bądź instytucji, dopiero wkraczających w świat literatury dla dzieci i młodzieży. Laureaci otrzymali statuetki z brązu autorstwa znanego rzeźbiarza Zygmunta Brachmańskiego. W pierwszej edycji nagrodzeni zostali Wanda Chotomska oraz trzynastoletni Maciej Przebieracz.

Dotychczas „Guliwera w krainie Liliputów” otrzymali także: Joanna Papuzińska (2005), Barbara Tylicka (2006), Irena Koźmińska (2007), Edward Lutczyn (2008), Bohdan Butenko (2009), Stasys Eidrigevicius (2010), Małgorzata Musierowicz (2012), Wojciech Widłak (2013), Maciej Wojtyszko (2014). Z kolei laureatami „Guliwera w krainie Olbrzymów” są: Paweł Beręsewicz (2005), Wydawnictwo „Wytwórnia” (2006), Maciej Orłoś (2007), Ida Pierelotkin (2008), Anna Maria Krajewska (2009), Wydawnictwo „Bajka” (2010), Emilia Kiereś (2012), Zuzanna Orlińska (2013), Marcin Szczygielski (2014), Agnieszka Ginko (2015), Katarzyna Wasilkowska (2016)¹⁷.

„Guliwer – czasopismo o książce dla dziecka” w 2016 roku obchodzi swoje 25 lecie. Nadal pozostaje jedynym na polskim rynku, specjalistycznym czasopismem w całości poświęconym literaturze dla dzieci i młodzieży. Działalność „Guliwera” już 1992 roku została doceniona Polską Sekcją IBBY i odznaczona Honorowym Wyróżnieniem oraz Międzynarodową Nagrodą imienia Janusza Korczaka. Dziś, czasopismo pomimo wielu trudności, stało się instytucją opiniotwórczą o niepodważalnej pozycji i zasługach.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Nagrody „Guliwera”, [w:] http://www.bs.katowice.pl/pl/o_bibliotece/guliwer/nagrody_g, (dostęp 06.12.2016 r.).

Bibliografia

- Baluch A., *Dlaczego „Guliwer”?*, „Polonistyka” 1992, nr 3.
- Czernik M., *Czy potrzebna?*, „Guliwer” 1991, nr 1.
- Horodecka A., *Spotkanie*, [w:] *My o sobie i inni o nas*, „Guliwer” 1996, nr 5.
- Leszczyński G., „Guliwer”, [w:] *Słownik literatury dziecięcej i młodzieżowej*, pod red. B. Tylickiej, G. Leszczyńskiego, Wrocław 2003.
- Redakcja, *Z przygód „Guliwera”*, „Guliwer” 1991, nr 1.
- Sładek J., Tomecka M., *Guliwer 1991–2002. Bibliografia zawartości*, Katowice 2004.
- Sładek J., Tomecka M., *Guliwer 2003–2010. Bibliografia zawartości*, Katowice 2012.
- Szymeczko K., *Sabat na Lwowskiej*, „Guliwer” 1996, nr 5.
- Terakowska D., *Guliwer, czyli podróż do krainy prawdy lub kłamstwa*, „Guliwer” 1996, nr 5.
- Wójcik-Dudek M., *Podróżując przez Morze Tekstów. „Guliwer” – czasopismo o książce dla dziecka*, [w:] *Literatura dla dzieci i młodzieży po roku 1980*, pod red. K. Heskiej-Kwaśniewicz, Katowice 2009, t. II.
- <http://mbp-oswiecim.pl/>
- <http://www.bs.katowice.pl/>